

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Paweł Księżak

w sprawie ze skargi L. G.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie o sygn.
akt III AUa (...),

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...),

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 17 listopada 2021 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. akt III AUa (...) nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w (...) rozpoznanie sprawy o sygn. akt III AUa (...) w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt;**
- 3. przyznaje Skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) sumę pieniężną w wysokości 4 000 (cztery tysiące) złotych;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz Skarżącego kwotę 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

L. G. (dalej: Skarżący) pismem z 28 września 2021 r., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika radcę prawnego Ł. S., działając na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 z późn. zm.; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) wniósł skargę na przewlekłość postępowania wszczętego przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie o sygn. akt III AUa (...), której przedmiotem jest świadczenie socjalne z tytułu niezdolności do pracy.

Skarżący domagał się:

1. stwierdzenia, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. akt III AUa (...), doszło do przewlekłości postępowania;
2. zobowiązane Sądu Apelacyjnego w (...) do wyznaczenia rozprawy apelacyjnej w terminie trzech miesięcy od dnia rozpoznania skargi;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwoty 4.000 zł (cztery tysiące złotych);
4. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że pismem z 19 lipca 2018 r. Skarżący wniósł apelację od wyroku sądu Okręgowego w K. (VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych). Akta Sądu Okręgowego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w (...) 6 sierpnia 2018 r. Pomimo licznych telefonów pełnomocnika Skarżącego, Sąd Apelacyjny w (...) nie podjął żadnych czynności. Zdaniem Skarżącego brak dotąd wyznaczenia terminu pierwszej rozprawy apelacyjnej naruszył prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Spowodowało to negatywne skutki prawne dla Skarżącego, ponieważ z uwagi na chorobę zawodową ubiega się on o rentę z tytułu niezdolności do pracy.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) wniósł o jej oddalenie, a w przypadku uznania jej zasadności o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) potwierdził wówczas, że akta

sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego 6 sierpnia 2018 r. po czym sprawa czekała na rozpoznanie według kolejności wpływu. Losowanie składu sędziowskiego nastąpiło 19 listopada 2020 r., chociaż sędziego sprawozdawcę wyznaczono już 6 sierpnia 2018 r. (dzień wpływu akt do Sądu Apelacyjnego w (...)). W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) wskazał jeszcze na konieczność rozpoznania spraw według kolejności wpływu, stan spraw zaległych oraz stan epidemii (COVID-19), który dodatkowo spowodował opóźnienia rozpoznawaniu toczących się postępowań.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości, należy ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania liczony od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona. Istotny jest także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawartości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzyganych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, w szczególności tej, która zarzuciła przewlekłość.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są nieprawidłowe, w następstwie czego dochodzi do zwłoki (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, LEX nr 2032325). Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest wielomiesięczna bezczynność sądu polegająca na niewyznaczeniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19).

W niniejszej sprawie czas oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej przez Sąd Apelacyjny w (...) przekracza trzy lata. Długość tego okresu dowodzi, że w sprawie prowadzonej przed tym Sądem pod sygn. akt III AUa (...) nastąpiła przewlekłość postępowania. W okresie tym Sąd Apelacyjny w (...) nie podjął żadnych czynności, mających na celu rozpoznanie sprawy – zwłaszcza nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej. Warto przy tym zaznaczyć, że sprawa, w której toczy się niniejsze postępowanie, dotyczy prawa o przyznanie Skarżącemu renty socjalnej. Zgodnie z przepisem § 2 pkt 5 lit/ f rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych z dnia 18 czerwca 2019 r. (Dz.U. poz. 1141), sprawami pilnymi są sprawy z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych dotyczące przyznania lub wstrzymania prawa do emerytury lub renty. Zgodnie z § 79 ust. 2 powyższego rozporządzenia, sprawy pilne należy kierować na terminy rozpraw lub posiedzeń poza zwykłą kolejnością wpływu.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, na żądanie Skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie,

chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy uznał za zasadne zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w (...) do wyznaczenia terminu sprawy o sygn. akt III AUa (...) w terminie trzech miesięcy od dnia zwrotu akt postępowania.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek Skarżącego o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do czasu trwania zwłoki, jej przyczyn oraz dolegliwości dla Skarżącej. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19; z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Skarżący wnioskował o przyznanie sumy pieniężnej w kwocie 4.000 zł. Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w (..), jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. W ocenie Sądu Najwyższego kwota 4.000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

O kosztach postępowania skargowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania. Zasądzona od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz Skarżącego kwota 240 zł stanowi wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym, której wysokość ustalono na podstawie § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2018, poz. 265 ze zm.). Zasądzona kwota 17 zł stanowi zwrot opłaty skarbowej od

udzielonego pełnomocnictwa i wynika z części IV załącznika do ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1546).

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.